

TISKOVÁ ZPRÁVA
14. ledna 2020

Lidé, kteří se dlouhodobě neúčastní screeningu kolorektálního karcinomu, obdrží test na skryté krvácení zásilkou až domů

Národní screeningové centrum Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR spolu s Ministerstvem zdravotnictví ČR a Všeobecnou zdravotní pojišťovnou ČR spouští unikátní pilotní projekt. S dnešním dnem začíná s pomocí České pošty rozesílat pilotní balíčky se samoodběrovou sadou na vyšetření rakoviny tlustého střeva a konečníku. Takzvaný kolorektální karcinom patří mezi nejčastější zhoubné nádory. Ročně je v Česku diagnostikováno přibližně 7 500 nových onemocnění a téměř 3 500 pacientů na toto onemocnění každý rok umírá. Jde o závažné onemocnění, které je na začátku zcela bez příznaků, a proto je často objeveno příliš pozdě. Díky včasnému nálezu je však často možné zabránit vzniku pokročilé rakoviny. Tomu by mělo napomoci i samoodběrové vyšetření jako nová možnost pro ty, kteří opakovaně nereagují na pozvánky a screeningu se neúčastní. Pilotní projekt osloví ve třech vlnách celkem 10 000 pojištěnců Všeobecné zdravotní pojišťovny formou balíčku, jehož součástí je samoodběrová sada na odběr zcela zdarma a v pohodlí jejich domova. Projekt je financován Evropskou unií.

„Když se zhoubné nádory u tohoto druhu rakoviny odhalí včas, je skutečně možné zabránit vzniku pokročilé rakoviny a zachránit si tak život. Kromě toho se pacient vyhne i velmi náročné a bolestivé léčbě. Pokud by se díky samoodběrovému vyšetření, které nyní testujeme, podařilo zachránit byť jen jeden lidský život, byl by to významný úspěch,“ zdůraznil význam pilotního projektu ministr zdravotnictví Adam Vojtěch.

V ČR je od roku 2000 zaveden Národní program screeningu kolorektálního karcinomu pro osoby starší 50 let. V současnosti se při screeningu využívá test na okultní krvácení do stolice, který detekuje i malé množství krve ve stolici. Osobám bez příznaků onemocnění má odběrovou sadu pro test předat jejich registrující praktický lékař, v případě žen i gynekolog, a následně je má také informovat o výsledku vyšetření. Existuje i možnost podstoupit tzv. screeningovou kolonoskopii bez předchozího testu na okultní krvácení. U osob, které se této prevence neúčastní, probíhá tzv. adresné zvaní občanů. **„V praxi to znamená, že zdravotní pojišťovny posílají poštou dopis s pozvánkou svým pojištěncům, aby se screeningu zúčastnili. Pokud pojištěnec nereaguje, jsou pozvánky posílány opakovaně. Adresné zvaní do screeningu bylo zahájeno v lednu 2014 a realizují ho všechny zdravotní pojišťovny. Na první pozvánku reaguje více než pětina pozvaných, ale s opakovaným zvaním účast klesá,“** popsal průběh současného adresného zvaní Karel Hejduk, vedoucí Národního screeningového centra Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR.

10 000 pojištěnců obdrží samoodběrovou sadu

Cílem pilotního projektu nazvaného Optimalizace programu screeningu kolorektálního karcinomu je zvýšit počet vyšetřených mužů a žen ve věku 50–70 let. Od ledna do konce března 2020 bude postupně osloveno až 10 000 pojištěnců Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR, která na projektu spolupracuje. Pojištěncům, kteří se screeningu na základě adresného zvaní dlouhodobě neúčastní, je zaslán dopis, jehož součástí je samoodběrová sada na odběr vzorku stolice na vyšetření skrytého krvácení, zcela zdarma a v pohodlí jejich domova. **„Podle návodu, který je přiložen v poštovní zásilce, odebere pojištěnec vzorek stolice a zašle ho v přiložené návratové obálce spolu s podepsanými dokumenty bezplatně do specializované laboratoře, která vzorek vyhodnotí a přibližně do jednoho měsíce zašle zpět výsledek vyšetření společně s dopisem, který obsahuje další pokyny,“** vysvětlil vedoucí Národního screeningového centra Karel Hejduk s tím, že i pokud je výsledek příznivý, pojištěnec by měl dále pravidelně podstupovat screening u svého praktického lékaře či gynekologa a dávat stále pozor na možné příznaky kolorektálního karcinomu.

Ondřej Májek, vědecký vedoucí Národního screeningového centra, dodává: **„Pokud je zjištěna přítomnost krve v odebraném vzorku stolice, neznamena to, že pojištěnec rakovinu má nebo ji dostane. Tento výsledek však upozorňuje na její možné riziko a pojištěnec je poté vyzván k návštěvě svého praktického lékaře, který mu vysvětlí další postup.“**

„Jsme velice rádi, že se můžeme podílet na pilotním projektu screeningu kolorektálního karcinomu. Preventivní prohlídky mají zásadní podíl na včasném zjištění onemocnění. Čím dříve se podaří nemoc odhalit, tím větší je šance na vyléčení. Absolvování screeningu mimo jiné také šetří peníze z veřejného zdravotního pojištění, které by při pozdějším odhalení diagnózy pojišťovna vynakládala na nákladnou léčbu pacienta. Jen v roce 2018 se léčilo s diagnózou karcinomu střeva 44 tisíc klientů Všeobecné zdravotní pojišťovny, která za jejich léčbu zaplatila přes 2 miliardy korun,“ uvedl David Šmehlík, náměstek ředitele Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR pro zdravotní péči.

Pilotní projekt je zaměřen na osoby, které v doporučeném intervalu nevyužily příležitost k návštěvě screeningu kolorektálního karcinomu. Projekt pomůže zjistit, zda lze pomocí samoodběrové zásilky zvýšit účast těchto osob a pomoci je tak ochránit před rizikem vážného onemocnění. Výsledky tohoto pilotního projektu pomohou rozhodnout, zda je tento přístup vhodný zavést celoplošně. **„Jak již bylo zmíněno, jedná se o pilotní projekt, který osloví pouze část pojištěnců Všeobecné zdravotní pojišťovny. Pokud by se screeningu chtěl účastnit kdokoliv, kdo zásilku neobdrží, může se samozřejmě obrátit na svého praktického lékaře nebo v případě žen gynekologa. Lékař pak nejlépe poradí s možnostmi prevence nejen kolorektálního karcinomu,“** doplnil Karel Hejduk z Národního screeningového centra Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR.

„Věřím, že pilotní projekt ověří připravenost české populace na tento způsob vyšetření a zároveň zvýší obecné povědomí o důležitosti prevence nádorů tlustého střeva a konečníku. Protože právě díky testování stolice na skryté krvácení a kolonoskopickému vyšetření můžeme tomuto zhoubnému nádoru efektivně zabránit,“ je přesvědčen Štěpán Suchánek, vedoucí lékař Oddělení gastrointestinální endoskopie Interní kliniky 1. lékařské fakulty UK ÚVN Praha.

Současnou situaci popsal také praktický lékař Norbert Král: **„Každé další projekty které se v rámci screeningu dělají, jsou důležité, protože účast na preventivních vyšetřeních stále není dostatečná, i když se v současné době nepatrně zvyšuje. Stále však hledáme nové cesty a alternativy, jak tuto účast zvýšit. Důležité je, aby rostlo i všeobecné povědomí o screeningu, abychom lidi motivovali k tomu si své zdraví chránit.“**

O Národním screeningovém centru ÚZIS

Národní screeningové centrum (NSC) vzniklo v rámci Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR za účelem podpory a zlepšení screeningu a prevence vážných onemocnění v České republice. NSC nabízí občanům nové či vylepšené screeningové nebo preventivní programy týkající se například chronické obstrukční plicní nemoci (CHOPN), diabetické retinopatie, kritických vrozených srdečních vad u novorozenců či nádorových onemocnění. V současnosti je NSC financováno z prostředků čerpaných z fondů Evropské unie a svoji činnost realizuje za podpory Ministerstva zdravotnictví ČR.

Webové stránky projektu: <https://nsc.uzis.cz/fit/>

Návod k odběru stolice: <https://nsc.uzis.cz/f.../res/file/krk---navod-na-pouziti-2.pdf>

Kontakt pro média:

MgA. Renata POVOLNÁ

vedoucí tiskového oddělení